

თეატრი სოფრებზე

სათეატრო სალიტერ. ჟურნალი

№ 21 - 1917 ფასი ფულიანი მუხით
 კვირა მაისის 21 15 კ. ბათუმისა

ჩემი მხარე

გვ. ნინოშვილი († 1894) გაზაფხულიდან
 28 წლის შესრულების გამო. დღეს მის სანარკს-
 თან გურიაში საოქაქაქო მანაშეიდი გაიმართება

- 1
 ვინც ეწვევა საოცნებოდ
 საქართველოს სერებს,
 მსიმღერაც რომ არ იცოდეს
 მინც დაიმღერებს!
- 2
 ვინც მისწვდება ჩემი მთების
 მწვერვლებს და ღრუბლებს,
 ისიც მგონად ვარდიქცევა,
 ღმერთთან ისაუბრებს!
- 3
 საარაკო სილამაზე,
 ხალხიც სასახელო,
 მტერსაც-კი მოინადირებს
 ტურფა საქართველო!

Handwritten signature

მაინის 21

უსახლკარ-
რონი

ვის გინახავთ მეფე-მამა უზინაო და უსახლკარო? თუ არ გინახავთ, შეხედეთ ქართველ მსახიობს და დანახავთ.

უსახლკაროსა და უზინაოს რომ ანგარიშს არ უწევენ, ესეც ნათალადა სჩანს ჩვენი მელოპონის მსახურთა აბუჩად აღებით.

მოგეხსენებათ, წვლს დაარსდა ქართველ მსახიობთა პროფესიონალური კავშირი ამ კავშირმა მუშაობას თავიდანვე მარჯვედ მოჰკიდა ხელი. სხვათა შორის, შუამდგომლობა აღძრა, სადაც ჯერ იყო, საცენზურო კომიტეტში დაცული პიესების ასლები გადმოგვიცით, რადგან ჩვენი პიესათა საცავი ცეცხლმა შთანთქა და ამ ჟამად პიესები არა გვაქვსო.

იმის მიგვიერ, რო მსახიობთა ეს, დიად, საპატოო თხოვნა შეეწყნარებინათ და ახლად დაარსებულ კავშირისთვის ფრთები შეეხსათ, პიესები სხვა დაწესებულებას (მართალია საპატოოს, მაგრამ მაინც სხვას) გადასცეს.

მეორე მაგალითი: საქართველოს ერთი მთავარი კულტურული ოჯახი—ქართული დრამა. დასი, რომელიც ნახევარ საუკუნოზე მეტია რაც არა თუ ქართველი ერის, არამედ მთელი ჩვენი კვეყნის უცხო ტომთა ზნეობა-გონებით ამადლებას ენახურება, დღეს თავის სამშობლოს დედა ქალაქში უზინაოდაა, მა-

შინ როდესაც აქ სახელმწიფო (ყოფილი სახაზინო) თეატრი, სადაც კვირაში სამჯერ თუ არა, ორჯერ მაინც უნდა იღვგეოდეს ქართული წარმოდგენები, ქართ. დრამა. დასის მიერ, დღეს ეს თეატრიც ქართულ მელბომენისთვის გადარბულია.

ეს კიდევ რაა?—იგივე სახელმწიფო თეატრი სამზარუნველოდ ჩააბარეს სულ სხვა წრისა და მდგომარეობის პირთ, ხოლო არც ერთი ხელოვანი კი არ მიუშვეს ხელოვნების ტაძრის მოსაველეად.

გაგონილა ასე აბუჩად აღება ხელოვნების ქეშპირც მსახურთა?

ქართული დასი სახელმწიფო თეატრის მამა-ბატონთ კარს ურაკუნებს, უზინაო ვარ, კარი გამიღე, რომ ჩემს ერს ჩემს სამშობლო ენაზე უწირო, სანამ საკუთარ ქერს ავიგებდეო,—მაგრამ შეისმენენ ამ არა თუ თხოვნამულდარს არამედ კანონიერ მოთხოვნილებას!

ქართველ მსახიობს ზნეობრივი და კანონიერი უფლება აქვს თბილისის სახელმწიფო თეატრში ბინა მოითხოვოს და მიიღოს კადქც;

გარდა ამ სა, ხელოვნების ტაძარს მხოლოდ ხელოვანი უნდა მზარუნველობდენ და არა სხვანი..

ვისაც ყურნი ესხნეს სმენად—სმინოს!
იოსებ იმედიაშვილი.

მ ს ა ს ი ო ბ ი

მე მსოფლიოსძე, მსურათ-ხატე დანსახიობი,
ვიწვი სცენაზე, ვიწვი, როგორც წმინდა პატრუქი;
და ვითმენ ტანჯვას სილამაზის მტრფობი შემკაბი,
რომ განვანათლო და მოვფინო ქვეყანას შუქი.

ხან თუ მეფე ვარ სცენაზედა, მეფე-მორქმული,
რომლის წინ ყველა მოწიწვობს და თავსა იხრის;
ხშირად ქაში მშვიერი ვარ სევდის ძივ-სხმული,
ყველა ზურგს მაქცევს.. და გულიცა ვალადებს, სტირის...

ყველგან ყოველთვის სად წავიდე—ვარ მსახიობად,
მიყვარს სიკაცხლე და ცხოვრება მოხეტიალო;
და მსურს სიკვდილის შემდეგც ვიყო ისევ მნათობად;
რომ ჩემი ყოფნა სრეყვარულის ვყო სატრფიალო...

ერთაწმინდელი.

საღვთისო

სოლოლაკის ბურჟუაზიამ თავისი მოღვაწის გზაზე ალიან ბევრი შეცდომა ჩაინა, რითაც დიდი ზარალი მოუტანა როგრც სომხის ერს, ისე კავკასიის ერთა ძმობა-ბარობას და მენობლობას.

ერთი დიდი შეცდომა ის იყო, რომ ართველოს დედა ქალაქი—თფილისი—ხეში ჩაიგდო და ქალაქის თვითმართველობაში არაფერი აღარ გაქაპანა.

ქალაქის თვითმართველობა დემოკრატიული უზენებისათვის არაფერს არ აკეთებდა და ელი მისი საზარუნავი ბურჟუაზიის უზნებშია.

განიერი აღამიანი მომავლისთვისაც ჰფიქრობს სოლოლაკის ბურჟუაზია დღევანდელ დღითა მხოვრობდა და სრულებით არა ჰფიქრობდა იმაზე, რომ თვითმპყრობელობა უკუნითა უკუნისავე ხომ არ დაჩრებოდა რუსეთში.

თვითმპყრობელობა დაცვა საზღვადმოთ სოლოლაკის ბურჟუაზიას ძველი პოლიტიკის მზავსათ ნიადაგი გამოეცალა.

თფილისის თვითმპყრობელი სოლოლაკის ბურჟუაზია იყო. რაც უნდოდა იმას ასრულენდა, როგორც მას სურდა, ისე აწარმოებდა ქალაქის საქმეებს, არავის არ უზღებდა ყურს, არავის მისწრაფებასა და კანონიერ სურვილებს არ უწყებდა ანგარიშს.

რევიოლუციამ სოლოლაკის ბურჟუაზია დაეცა და მისი თვითმპყრობელობისაგან ქალაქი განთავისუფლა.

ვის ეკუთვნის თფილისი? ქართველ ერს, ქართველ დემოკრატებს. მის არ ნიშნავს, რომ ქართველმა დემოკრატებმა ისე უნდა მოიკალათოს თფილისის თვითმართველობაში, როგორც სოლოლაკის ბურჟუაზია იყო მოკალათებულელი.

სოლოლაკის ბურჟუაზიის მოღვაწეობა ქალაქის თვითმართველობაში თუ ძირს უთრიადა მეგობრულ განწყობილებას თფილისის ბრძენებთან შორის, სამადეიეროა ქართველი დემოკრატის მოღვაწეობა მტკიცე საძირკვერის ჩაუდგამს ერთა სოლიდარობას ჩვენში. მეთაურობა ამ დიად საქმეში, მეთაურობა

ობა ქალაქის თვითმართველობაში, მეორეობა ქალაქის საქმეთა მოწყობა-მოწყისრიგებაში ქართველ დემოკრატებს უნდა ეკუთვნოდეს და ეკუთვნის კიდევ: რატომ?

იმიტომ რომ თფილისი ქართველი ერის დედაქალაქია?

ამ საბუთსაც თვისი ფასი და ღირებულობა აქვს, მაგრამ მე ამ საბუთით არ ვებლომძღვანელობ.

დღევანდელმა რევიოლუციამ ცხადათ დამტკიცა, რომ არა თუ ჩვენში, მთელ რუსეთში ქართველი დემოკრატია მოწინავე დემოკრატიაა.

თფილისის ცხოვრებაში იწყება სრულებით ახალი ხანა—დემოკრატიული.

სოლოლაკის ბურჟუაზიას ბატონობამ თფილისის დემოკრატის ძალიან ცოტა რამ მისცა.

დღეს ვოველივე ეს უნდა გასწორდეს. ქართველ დემოკრატებს მეთაურობით უნდა შეეკავშირდეს მთელი თფილისის დემოკრატია განურჩევლათ ეროვნებისა და დედატრონოს თფილისის თვითმართველობას.

თუ სოლოლაკის ბურჟუაზია თვითმართველობიდან ყველას ერეკებოდა ვარდა სომხებისა, ქართველი დემოკრატია ფართოთ გაუღებს თვითმართველობის კარს ყველა ეროვნების დემოკრატის.

ქართველებს, სომხებს, რუსებს, თათრების და სხვ. დემოკრატები, აი ვინ იქნებიან დღედან ქალაქის თვითმართველობაში, აი ვის ებარება დღედან თფილისის საქმეები.

სოლოლაკის ბურჟუაზიის ბატონობამ თვითმართველობაში მტრობის მეტი ვერაფერი დათესა ჩვენებურ ეროვნებათა შორის. დემოკრატის ბატონობა კი სრულთ ნაზნობასა და ერთობას განამტკიცებს და არა თუ თბილისის, მთელი კავკასიის ერთა შორის. დღედან აღარ იქნება ის მაგნე მოღვაწეობა, რაც წინ აღობებოდა ეროვნულ სოლიდარობას ჩვენში.

დღეს შემდეგ ყველა ეროვნებათა დემოკრატია ხელისულ ჩაკიდებული გასწვევს წინ თფილისის საკეთილდღეობა და ასაკვავებლათ. თფილისის თვითმართველობა უნდა გადიქტეს კავკასიის ერთა სოლიდარობის საუკეთესო სკოლათ. **ივ. გომართელი.**

კოტე მესხი (1859—1914)

კოტე მესხი. (სიულუეტი.)

როდესაც დაუფიქრებ კოტეს ვიხსენებ, მაშინვე თვალ-წინ წარმომიდგება მოკალაქე მსახიობი.

ვერობიულათ განსწავლილი, ზრდილი და მახვილი.

ზრდილობა ეტყობოდა მის ტანს, მისი სხილის ნაქეთერებას სცენაზე. როგორც ვიცი, გარეგნობა ამისათვის არც თუ იმდენათ უწყობდა ხელს, მაგრამ მან იცოდა საიდუმლო სხეულის დისკობლიონისა და ვერასოდეს ვერ ხაველით მას სცენაზედ უღაზათოს, უშროს, მოუხეშავის მანერებით.

იგი მუდამ კოხტათ მორთული, როლის შესაფერად გამოწყობილი, წინდაწინვე შემუშავებული ლაზათიანი პოზ ზით ასრულებდა თვის მოვლემას. ასე რომ კოტეს ტანს არ შეერცხებოდა რომელიმე მისი პოზა ვინმე მხატვრისაგანაც რომ ყოფილიყო გადაღებული.

ესეთი მოქნილობა გარეგნობისა კი ჩემის ფიქრით, სცენის კაცთათვის მუდამ სანაქებოა.

მახვილი იყო-მეთქი რომ ვთქვამდები ხელოვნურ სიმახვილეზე ვამბობ, თორემ მისი მოსწრებული სხარტული, ხშირად შხამიანიც, მკვიდრი და ბასრი ფრაზები, ან სიტყვები ვის არ ახსოვს.

A psopoz, კარგი იყო ვისმეს ეკისრნა ამ ნამახვილევა აღდგენა, რადგან ჯერ კიდევ ბევრს მის ნაცნობ-შეგობარს ახსოვს ზეპირად..

კოტეს სცენიური სიმახვილე კი ის იყო, რომ მისგან აღსრულებული როლი ყოველთვის თავისთავადღური იყო, ორგანიზური, მისებური. ეს შესრულება არ გავდა არავის სხვისას.

თვით ისეთი სპეციალური როლიც კი, როგორც არის ნაპლეონისა, სადაც მსახიობს თითქო არავითარი გასაქანი არა აქვს—მკვეთრი კილო, მოკლე ფრაზები, ფიცი მოძრა-მოხრა—ამ შაბლონშიაც კოტე პოულობდა თავს თავს და გვაძლევდა იმ მხარეს მისი ინდივიდუალობისას, რომელიც უღებოდა ნაკისრ როლს.

ეს შეიძლება ნაკლიც იყოს მსახიობისათვის. ეს ძაან საცილობელი საკითხია. რომელი სჯობი? სრული გარდაქმნა როლში თუ თავისებური განმარტება რომელიმე პიროვნებისა? თავისი „მე-ს“ შეტანა თუ უარყოფა ამ „მე“-სი.

ყოველ აღამიანში და განსაკუთრებით მხატვრულ ნიჭით მომადლებულ აღამიანში ხომ პოტენიალურად უნდა არსებობდეს დასნაში იმ ელემენტებისა, რომელთაგან წარმოიშვის სხვადასხვა ხასიათი ტიპებისა?

არის ისეთი მსახიობი, რომელიც ერთ-ერთ ელემენტს როლს შესაფერის აამუშავებს ზოლმე თვის არსებაში და ამ გვარად ავგინსის და განგვიმარტავს ტიპს.

ესეთი იყო კოტეც. მუდამ თავის თავად, თავისებურ. შეიძლება მას არ დავთანხმებოდით როლის ასრულებაში, მაგრამ მისგან შესრულებული სურათი პიროვნებისა უთუოდ მახვილურად იყო გამოწაკეთიერებული, მისგან განზრახული ფერთა გარიგებულება ორგინალური.

იგი მუდამ თავისი თავით ფიქრობდა. ეს თითქო არც ისე ვასკვირი უნდა იყვეს, მაგრამ ბევრს არა აქვს ეს თვისება.

კოტე მესხს სრულიად არა ჰქონდა ნიჭი იმიტაციისა. მის ხასიათს არ შესდგამდა უნა-

რი უბრალო მიზნადველობისა, პირ-იქით სხვე-
ბი ბამედნენ მას. რომელი ქარაველი მსა-
ხიობია იქეთი არ გამოეჯერებოდა მისი ორ-
გინალური დიქციისათვის!

მაგრამ, როდესაც მას სცენაზე ხედავ-
დით, გრძობდით, რომ თქვენს წინაშე იდგა
ქვიანი კაცია; გონიერი მხატვარი, რომელიც
სხვა და სხვა მოქალაქობრივ აზრს ტრიბუნე-
ვით სურათოვნად ქადაგებდა.

ჩემის წარმოდგენით ყოველ ხელოვნებას
ჰყავს თავისი მგოსანი, თავის პუბლიცისტი,
მისი გამრკვევ და ხელ-მძღვანელ.

კოტე კი ჩვენს სცენაზე საუკეთესო ფელე-
ტონისტი იყო.

აკი იმიტომაც ვგრე ემარჯვებოდა მა-
ლალ სტილსი, ან თუნდა სალონის კომედიე-
ბში სათევერთა აღორულება. მისი პეტრუ-
ჩიო, ნაპოლეონი, დონ-საზან დე-ბაზან, პო-
პორიევიც კი (სუმბათაშვილის „პორკილი“)
ამ დებულების განმამტკიცებელია. და თუ
მთლად ვერ გაშალა ფრთა მისმა საკომედო
შემოქმედებამ ეს ერთის მხრით იმიტომ რომ
როგორცა ვთქვი, იგი არ იყო იმიტატორი და
მეორეს მხრივ იმიტომ, რომ ჩვენი ეროვნული
თეატრი უფრო სხვა დარგის რეპრეტუარს
ადგა.

და ყველა ეს ღირსებები: სიმახვილე, თა-
ვის თაედობა, „ზრდილი ანობა“, მან შეიძი-
ნა დიდი შრომის მოყვარეობით, სიბეჯითითა
და მუყაითობით.

მუდამ თვის განვითარების მოყვარული,
მუდამ გეფაცუებით თვალყურის მდევნებელი
ცხოვრებისა, ხშირად ამ ცხოვრებაშიც აქ-
ტიური მონაწილე, როგორც რედაქტორი,
როგორც ჟურნალისტიც, ჩვენი ჩვენი ქვეყ-
ნის ქირით გულ-მოკლული, ჩვენი ღღინით
დაღბნებული ყოველთვის და ვგედვან ღირ-
სეული წევრი იყო საზოგადოებისა.

ესეც ერთი პლაუსი. არ იყო კარ-ჩაქე-
ტილი, მხოლოდ მსახაობი, მხოლოდ პროფე-
სიონალური ამსიტყვას ვიწერ მნიშვნელობით.
ამიტომაც იყო იგი მოქალაქე-მსახიობი.

და რამდენათ სამწუხაროა, რომ აღარა
გვყავს ჩვენი მუდამ ხალისიანი კოტე...

აგერ სამმა წელიწადმა განვლო კიდევც

რაც სამუდამოთ განგვშორდა.

მაგრამ განა შთამომავლობა დაივიწყებს
მისი სცენის ეროს დღე მოამავს, მის ერთ
სულს ჩამდგმულთაგანს?..

და ეს არის კდევც სანუგუმო.
კოტე მესხიც იმ პირთ ეკუთვნის,
რომელნი შეეწირნენ თვისი სიცოცხლით
მის ქვეყნის კეთილდღე ბას და რომელიც
არ დაივიწყებს მადლიერი მოსივ სამშობლო.

შალვა დადიანი

უქრობი ღამშარი

(გვ. ნინოშვილის ხსოვნას.)

უქრობი ღამშარია ის მწერალ-მოცუქუ-
ლი, რომელმაც ამ ოცდა სამი წლის წინათ
დაბუქა თვალი თავის სამშობლო სოფ. ჩოჩხა-
თში (გურიაში), რომ საუკუნოდ ეშუქებინა
ჩვენი ცხოვრების გზანი.

ეს არის ჩვენის ქვეყნის ერთი ღირსე-
ული გულითაანი, უკვდავი ეგნატე, ჩაგრუ-
ლი გულის მესაიუღმლე.

ნიქიერი ბელეტრისტი და დიდი პოლი-
ტუკური მახაზოვენი,—ი ვინ იყო ეგნატე,
რომელმაც დიდის შორს მხედველობით გან-
სქვრიტა ცხოვრების სიავაკრე და ჩვენი
მარქსისტულ მიმართულებას სეფუძველი და-
ულა.

როგორც იდეური მწერალ-მხატვარი ხომ
ძვირფასი საუნჯეა თითოეული მისი ნაწა-
რმოები უხაზო სარკეა ჩვენის (უმეტეს გუ-
რიის) ყოფა-ცხოვრებასა.

განსაკუთრებით ძვირფასია მისი მოგო-
ნება დღეს, დღეს, როდესაც მეტწაწილად და-
მხობილია ის, რომელის მოსპობასაც შეალია
ეგნატემ თვისი ხანმოკლე სიცოცხლე. დაე-
მხო ძველი სულთამხუთავი თვითაყრობელური
წესი, უნდა მოისპოს საზოგადოებრივი უს-
წორმისწორობაც—სოციალური უსამართლო-
ბაც,—რომ ეგნატეს სულმა სავსეით მოი-
სვენოს.

ჩვენი დემოკრატია მუდამ მადლობით
მოიხსენიებს თვის გათვითცნობიერების ერთ
მოცუქულთაგანს, ეგნატეს, რომელიც ამ
დემოკრატისათვის დადნა.

დადნა, მაგრამ ის უქრობი ღამშარია!

იოსებ იმედაშვილი

შრომის სამეგობრო

(გაქმლება იხ. „თ. და ც.“ № 20.)

ნოქარმა ოლია ერთ მდიდარ ოჯახში მოსამსახურედ დააყენა. უწინ ძლიერ მორცხვი ოლია თან და თან შეეჩვია უცხო ოჯახს. შეეჩვია ბატონსაც და მსახურობდა სინდისიერათ, დიდიდან შუალაქმელი ფეხზე იდგა და შეუსვენებელივ ტრიალებდა. ოლიას ქალბატონი კი უხასიათო დედაკაცი იყო. უყვარდა მოსამსახურეების წყრომა [და გინება, მარა ოლია იძულებული იყო აეტანა ყოველივე.

სოფელს მოშორებული ოლია პირველ ხანებში სულ ფიქრებში იყო ვართული. აგონდებოდა დედა, დამამა, თავისი ცივი, უსფთავო ქონი და ლამაზი სოფელი, ძილის დროსაც ამ მოგონებაში იყო და ხშირად სტუბროდა ის, მაგრამ გაიარა დრომ, მოგონებები შეშეშრდა, შეეჩვია თავი ქალბატონსაც, ქალაქშიც თავისი გავლენა მოახდინა მასზე და, მიუხედავად მიძიმე მსახურისა, ისიც დამორჩილდა ბედს...

პირველათ ოლიას დაუნიშნეს თვეში ორი მანეთი და საქმელი-სასმელი, მხოლოდ ქალბატონის ცული მოაპრობა მას აწუხებდა და მიტომ ქალბატონი ოლიას ადრე შესძულდა, რადგან მისგან ერთი ტკბილი სიტყვაც არ გაუგონია.

— მათ ზოფერება კი არ უნდა, არამედ ცემა-გინებაო-იტყოდა ხოლმე მოსამსახურეებზე ქალბატონი.

— რა დღეში ჩავრდი... — ხშირათ ამბობდა ოლია და ცდილობდა როგორმე სხვაგან ეშოვნა ადგილი.

რამოდენიმე თვემ გაიარა მას შემდეგ, რაც ოლია ქალბატონთან მსახურობდა. ამ ხნის განმავლობაში მან სხვა მოსამსახურე ქალებიც გაიცნო და, ასე თუ ისე, ახალ ცხოვრებაში ჩაება.

ის ოჯახი, სადაც ოლია მსახურობდა ეკუთნოდა ერთ ქალაქის მოიჯარდრეთაგანს, რომელიც დიდ შეძლებულ კაცად ითვლებოდა მთელ ქალაქში. თვით მამაკაცი ნაკლები სტუმარი იყო ოჯახის, რადგანაც სხვა და სხვა საქმეებზე დადიოდა. სამაგიეროთ მისი მეუღ-

ლე ასრულებდა ყოველივეს; დებულობდა უმრებს, დადიოდა თეატრში, კლუბში დროს შესაფერათ ატარებდა. ოლიას კი სენენებს არ აძლევდა მუდმივ საქმე, რადგანაც უშეტეს დროს მის ქალბატონთან მრები იყო, თამაშობდნენ კარტს, ლოტოხშირათ ქეიფობდნენ. პირი იქით ზოგი სტარები სხვა ნაირი თვლით უყურებდნენ. ქალბატონიც ხშირათ უწყურებოდა და აგრესიული ქალბატონს შეიღებოდა ყავდა, მაგრამ სულაღანი რუსეთის სხვა და სხვა ქალაქებში დაღეს სსსწავლებელში სწავლობდნენ...

ერთ საღამოს ოლიას ქალბატონი და ზში წავიდა დროს გასატარებლათ. მზარდმა ადრე დაიძინა, ეხვა მოსამსახურეებთან რაკი ქალბატონი არ იყო სახლში, იქითვე წავიდნენ... მარტოთ დარჩენილი ოლია ფიქრებში გაერთო და ტახტზე მიწოლილი იყო ეძინებოდა, რომ ამ დროს კარბები მოისმა ზარის ხმა. ოლია შემკრთალი მდგა და კარი გააღო, სასტუმრო ოთახში მოვიდა სტუდენტის ფორმაში გამოწყობილი ასე ოცდა ხუთი წლის ყმაწვილი.

ეს ყმაწვილი ხშირი სტუმარი იყო ოჯახში. მას სტეფანეს ეძახობდნენ. სტეფანე მდიდარი ვაჭრის შვილი იყო, რამოდენიმე წელი უშაღლეს კურსებზე გაატარა, მხოლოდ კურსები არ დაუსრულებია, შიატოვა უბრისიტეტი და დროს ატარებდა თეატრ კლუბში, ყავახანა-რესტორანებში. სტეფანეს შემოსვლისთანავე ეტყობოდა, რომ შედარებული იყო.

— ქალბატონი სახლშია? — ჰკითხა ოლიას.

— არ გახლავს ბატონო: — უპასუხა ოლიამ.

— სად წავიდა?

— არ ვიცი.

— როგორ თუ არ იცი! — ხმა შეეკითხა სტეფანე ოლიას და ხარბათ ზით გადებდა.

— ანაფერი უთქვამს.

— როდის მოვა?

— არც ეს ვიცი.

—ოხ, ოხ, ოხ,! — ჩაილაპარაკა თავისათვის სტეფანემ და იქვე საგრძელზე ჩამოჯდა. ზის და შესტკერის ოლიას. ცოტა ხნით დაბაზში მყუდროება გამოეფდა.

—რა გვარი ხარ გოგონა? შეეკითხა სტეფანე, რამოდენიმე წუთის შემდეგ ოლიას.

—მე ბატონო ჩაგრულაძე!

—გლეხი?

—გლეხის ქალი.

—რას გეძახიან სახელს?

—ოლიას.

—სტეფანე კლავ გაჩერდა და შესტკერის, ოღამ უკან დაიხია და წელი ნაბიჯით მეორე ოთახში გავიდა.

—რისთვის არ მიდის ნეტა?

ცოტა ხნის შემდეგ სტეფანე ადგა სავარძლიდან, დაბაზში სიარული დაიწყო და თან დაბალი ხმით სიმღერა. დადის და მღერის, ოლია კი დაფიქრებულია.

—მაშ, არ იცი, ოლია, როდის მოვა ქალბატონი? — ხმა მაღლა შეეკითხა ოლიას, სიმღერის გათავების შემდეგ მეორე ოთახში.

—არ ვიცი ბატონო! — უბასუხა ოლიამ.

—სტეფანემ კვლავ წელი სიმღერა დაიწყო და ოლიას ოთახში გავიდა.

—რა მშვენიერი გოგონა ხარ!

—ოლია შეკრთა და განზე დაიწყო ცქერა.

—შემომხედ!.. რამ შეგაშინა, ჩემო ოლია! — ტკბილი ხმით უთხრა სტეფანემ და მიიწია ოლიასკენ.

—ოლიას ფერი ეცვალა. მოწყენილობა დემტყო.

—ნუ გეშინია!.. აი ფულიც... — განმეორებით უთხრა სტეფანემ და ჯიბიდან ფულიც ამოიღო

—ცდებით ბატონო! — ხმა-მაღლა გასცა პასუხი ოლიამ.

—ეს გოგონა, არაფერია, ფულს მოგცემ, ჩემთან გაცხოვრებ, აი წაიღე ფული!..

—იქით გაიწიო! შესძახა ოლიამ და უკან დაიხია.

—ხო, მოიცა!.. განა ხამი ხარ?

—მე თქვენ ნასწავლი კაცი მეგონე და ჩემი შეურაცყოფა გწადია?

—არა, ბირ იქით მიყვარხართ... — ფული!

—მომშობი ბატონო! არ ვიცი ვინა ხართ!

—ფული, ფული წაიღეთ, შენც დასტკებში!

ოლიამ თვალები გადაატრიალა და ყვირილით შესძახა:

—გთხოვთ ბატონო მომშორდეთ, თორემ ვიყვირებ!

—სულელი ხომ არა ხარ, განა ჩემს უკეთეს ვისმეს ნახავ?

—გთხოვთ ბნო წაბანდეთ!

—მოიცა, დამშვიდი!.. შენ არ იცი რა პატივს გცემ: წაგყვან ჩემთან, გაცხოვრებ, გაგართობ.

—არ მინდა... გთხოვთ...

სტეფანე თან და თან აღელდა და ოლიასკენ გაიწია:

—ფული, სიტკბოება, ჩემო გოგონა! სტეფანემ თავზე ხელი გადაუსვა.

—იქით — დაუკრა ოლიამ და ის იყო უკან უნდა დაეწია, რომ სტეფანემ სტაცა ხელები და შემოეხეცია.

—იქით! — კვლავ დიძახა ოლიამ და დაიკეცა. სტეფანე შეკრთა, ხელი გაუშვა და მეორე ოთახში გავიდა.

—ეხ, რა ყოფილა ვიციცა! — ამოიოხრა სტეფანემ. ქული დაიხურა და სიჩქარით გარეთ მიიშალა. შეშინებული ოლია გონს მოვიდა. მან, მიუხედავად გამარჯვებისა, მთელი ღამე ცუდით გაატარა. სტირდა, დაწვა, მარამ მას მოსვენებას არ აძლევდა მთელ ღამეს, უშნო შეუბრალებული სახე.

მეორე დღეს ოლიამ ეს ამბავი თავის ქალბატონს უამბო და რცხენით, ეკონა, ქალბატონი იმ კაცს პსუხს მოსთხოვდა, მარა ეს ასე არ მოხდა. ქალბატონმა, როგორ თუ ეს მოულოდნელად პატიოსან კაცს და ჩვენის ოჯახის მგობარსო, წაატანა თმაში ხელი და სცემა.

გავიდა დრო. ოლია მოშორდა იმ ოჯახს, სადაც სამსახური ღან ძღვა-ცემში გაატარა. აგრეთვე მას ძლიერ შესძულდა მოსამსახურობა და სწყევლიდა იმ დღეს, რა დღესაც იმ ოჯახში მივიდა.

მოსამსახურობის შემდეგ ოლია თავის ნაცნობ ქალთან დაბინავდა, რომელიც მან გაიცნო ბოლოს ხანში და რომელიც თუთუნის ქარხანაში მუშავობდა. ადგილის შოვნამდე, ოლიამ ორთვეზე მეტი ვატარა-უადგილოთ. ამ ხნის გამავლობაში ნახევრათ მშეირი ისე ცხოვრობდა მხოლოდ უიმედობას არ მისცემია. ბინაზე მის ნაცნობ ქალთან და ბოლოს,

როგორც იქნა იშოვნა ადგილი თუთუნის ფაბრიკაში. ქარხანაში პირველათ შეიღი შური დაუნიშნეს ღღეში. იქ კი ოლია გაეცნო სხვა მუშაქალებს და შეუდგა მათთან ერთად შრომა-ცხოვრებას...

ა. ჟიჟისპირელი

(გაგრძელება იქნება)

ბენია ჩიკვიშვილი (უბახაჩიანი)

გუჩაის მოძრაობის ბეჯადი თავისი ამხანაგებთა დამბარიდან. სამშობლოში დაბრუნდა.

ციხეში მეოფე რუსეთის ძველ მთავრობას

ციხეში ნამყოფ პოლიტიკურთავან

მტარვალნო! ახლა თქვენ ნახეთ
რაღ არის ციხის ცხოვრება,
დაგვილოცნია აწ თქვენთვის
მანდ ყოფნა, წოლო-გორგება!

ერთ ლუკმა პურსა ჩვენც გაქმევთ,
ვიშოვნით, მოგვებოვება,
მდიდრულად თუ ვერ გაცხოვროთ,
რა ეუყოთ, მოგვეტყვება!

ჩვენ სიმართლისთვის ვიბრძოდით,
გატანჯავდა ხალხის გოდება,

გვსურდა ყველასთვის მიგვეცა
უფლება, სწავლა, ქონება!

თქვენ-კი ამაზედ ცოფს ჰყრილით,
ბევრი გვარგუნეთ წვალება,
გისრულდებოდათ ყოველგან
ბრმა მსახურთავან ბრძანება!

თქვენ ააშენეთ ეგ ციხე
თქვენ შეტქენთ ჩავგრა, მონება,
დაე, თქვენავე გტანჯავდესთ
თქვენავე გამოგონება!

მეგნეი დვალი

გუმბინდელნი

გაგრძელება „თ. და ც.“ № 20

თ

საკაცეუ დადგომულ სეგარძლით ორ ბიჭს შემოჰყავს დაუნდომილი გენერალი ბერდოსანი. სტენის შუა-გულ დასდგამენ. ბიჭები უკან მისდგებიან. ამავე დროს შემოფეხენ მაღახა, კეკელა, ხაზუნა, ჟიბო, კოწია და გლეხები.

ქნ. ჩიტ. აი, ბიძია, გაიცანი ჩვენი მახარის ახალი უფროსი გრენგოლომ...

გენ. აჰ... очень радъ...

მაზ. უფ. Я очень извиняюсь, князь... ваше превосходительство... თქვენ როგორ გაგსარჯეთ... პირ-იქით უნდა გზღებოდით... პირდაპირ სიტყვებს ვერა ვპოულობ თავის გამამართლებლად...

გენერალ, არაფერია... Что за счеты... (ფონებს) Гренгольмь... гренгольмь...

ქნ. ჩიტუნია. უკაცრავით, ბიძია, ეხლა კი მარტო დაგტოვებთ... ხელს არ შეგიშლით საუბარში... წამობრძანდით, ბატონებო...

გენერალი, (შენაშნავს კეკელას) აა, კეკელა-ქალო... გამარჯობა შენი... (კეკელა მიადის სეფს ართმეფს. უფელანს ასე იქნეკანს, ვისაც კი მიმართავს) აა, შე ცუდლულტო კოწია... როგორა ხარ?... მალახა, ჩვენი მიმსახლისი?... გამარჯვებით, ცმაწვილებო!

ყველანი. გამარჯვება, ბატონო, ღმერთმა გაცოცხლოს...

გენ. სხვა, როგორა ხართ?... რა?! ვერავის ვეღარ ვხედავ... გარეთ ვერ გამოვდივარ. ეხლა დღეს გამოვივარე და მეწყინა... ცუდი, ძლიერ ცუდი ყანებია...

ჯიბო. კი, ბატონო, ნამეტანი წვიმები იყო და... დაღეშტრა, ბატონო, დაღეშტრა...

გენ. ოო, ძალიან ცუდი მოსავალი გვექნება, ცუდი...

ქნ. ჩიტ. აბა, ეხლა ხელს ნუღა შეუშლით...

(ანაშნებს რამ წაფიანენ. უფელანს გაიკარფეუბიან გარდა გენერლისა, მისი ორი ბიჭისა მახარის უფროსისა და პრისტავისა, რომელიც მთა

შორებით გაქიმული დგას, მოსიმის მიშავად ჟიბოს სმა:

„ეს კი ეტყვის მართალს... თუ გვეშველა, ახლა გვეშველა!«

მეორე ხმა;

„ჩუმიად, ჩუმიად!«

გენ. (უჩინებელი სიჩუმის შემდეგ) Даа!..

Гренгольмь!.. როცა მახსენდება... ჰო, მართლა, ჩვენს პოლკში იყო ერთი გრენგოლომი შტაბ-აფიცრათ.

მაზ. უფ. (გაქიმული დგას) უკაცრავით, ბატონო, ეგ მამა ჩემი არ გახლდათ...

გენ. მაშ მამა თქვენი?

მაზ. უფ. (უჭირს თქმა) Онъ былъ изъ старыхъ кантожистовъ.. თანდარმით გახლდათ თბლისში...

გენ. (სიტყვას მნიშვნელობას არ აძლევს) Ахъ... да... ეს ქართული საიდან შეგისწავლიათ?

მაზ. უფ. თბლისში გახლავართ დაბადებული და გავრდილი... დედაც ქართველი ქალი მყავდა.

გენ. Да... да... Значить, вы не изъ дворянъ...

მაზ. უფ. (თითქო რწხენია, უჭირს თქმა) Да... но...

გენ. სად მსახურობდით წინეთ ცმაწვილო?
მაზ. უფ. Я служилъ въ Тифлисъ, но полицейской части...

გენ. Ахъ да.. ეგ თქვენ იყავით?.. Околодочный надзиратель... ჰო, თავი გამოიჩინეთ რევოლიუციონერების დაქვრამში... წამოკითხავს გაზეთებში... წამოკითხავს...

მაზ. უფ. ღიად... მე...

გენ. Ну что.. მოგწონთ აქაურობა?

მაზ. უფ. Охъ одинъ восторгъ, Ваше превосходительство...

(ეჭვას თვალთ შეხედავს. სიტყვებს მამოდ იმეორებს და ათამაშებს) Восторгъ? (გოტა სისტოკად) восторгъ.

მაზ უფ (მთადად გააჭიკება).

გენ. ჰო, მართლამ რა მინდობთ თქვენთვის მითქი?.. (სინუეუ) ჰო... ცმაწვილო ღიდი ხანია მე ნათხოვენი მიქვს. დამატებითი პენსია უნდა მოცეთ... მართალია, ეს თქვენ არ შეგეხებათ, მაგრამ...

მაზ. უფ. Слушаюсь ваше превосходительство...

გენ. ჰო და არა ვითარი პასუხი ჯერ არ მოსულა... а впрочем... ეგ რა ორდენი გაქვთ?

მაზ. უფ. Льва и солица, ваше превосходительство...

გენ. საიღვან?

მაზ. უფ. თფილისში რომ რო გახლდით, სპარსეთის შუა ჩამოიარა და სხვა შორის მეც მანქა

გენ. (ამოქანაყებს) აჰ Да, да!.. Ну, ბიჭებო... (ბიჭები დაძვრებთან) ბევრი ისაუბრეთ. Очень радъ, очень!..

მაზ. უფ. Радъ служить ваше превосходительство...

გენ. მაშ ნახვამდის...

პრისტავი (*შინა თათხებისკენ გვერდებს, გასძა სებს*) ბატონებო გენერალი მიბძანდება (მასწრის უფროსი გენარაღს ხელს აძლევს ბიჭებო საკადეს ასწვევენ).

—ი—

ქნ. ჩიტუნია. ფაცია.

ქნ. ჩიტ. ბიძია, მიბძანდები კიდევ?..

გენ. ღიახ ჩემო შვილო დავიღალე...

ფაცია. ბატონო, საილი მიანც მიგერ (თმით... გასძახს) მალხაზ, კეკელა...

გენ. არა, არა, შვილო... სულ ერთია... დრო აი თქვენ უნდა გაატაროთ...

—ია—

მალ. (შემობის) რა ამბავი, კნიაზ რაზე გაგვიწყვრით?..

გენ. როგორ გაგოწყვრით, მალხაზ!.. დავიღალე... ბევრი ვისაუბრე და...

მალხ. გაგიბედო დაკვებმა... მაგრამ გვირგვინს კი დაავადამდი...

გენ. არა არა გმადლობთ... ნახვამდის, ყმაწვილებო! Ну ребята, ведите старика. (ბიჭები ასწვევენ და მიაქვთ)

—იბ—

ქმკ. (გამობის) უიმი, ღმერთო კი მოაკალი!..

მალხ. (ანაშნებს და შექნადება)

გენ. ნახვამდის, ნახვამდის, ბატონო... (ბიჭებს ჩააცილებენ გენერაღს სწვანზე იხლოდ მასწრის უფროსი და პრისტავი რჩება

მაზ. უფ. Ну слава Богу слава миновала.

პრისტავი ეხლა კი გადარჩით...

მაზ. უფ. Вот! Какой он дуракъ ჰა, ჰა ჰა?

პრისტავი (ტუნებზე ხელს მიადებს, ანაშნებს ჩუმად თუხს) Княгиня...

—ივ—

ქნ. ჩიტუნია. ფაცია.

ქნ. ჩიტ. ეხლა რას იტყვით ეღუარდ ერახმოვინი? ხომ მოგეწონათ ჩვენი გენერალი?

მაზ. უფ. ах, одинъ восторгъ, княгиня...

ფაცია თქვენ როგორ ყველაფერზე აღტაცებული ხართ?

მაზ. უფ. როგორ არ ვიყო აღტაცებული! მშვენიერი ბუნება, მშვენიერი ადამიანები და მათ შორის მომხიბლელი კნინა და თქვენც изящная княжна...

ქნ. ჩიტ. ციცი, ეღუარდ ერახმოვი, არ შეიკობა არ იყო...!

მაზ. უფ. მე მხოლოდ სინამდვილეს მოგახსენებთ, კნინა.

მალხ. (საჩქარათ ამოდის კიბიდან) აბა ეხლა კი მობძანდით... საილი მზათ გახლავთ.

ქნ. ჩიტ. ოო, ეგ მშვენიერება... დროც არის სწორედ

მალხ. მოგამშვიეთ, ბატონებო, არა?..

მაზ. უფ. არა, არა... Что вы?

მალხ. იმედია არ გამიწყვრებით ჩემს ღარიბულ სუფრაზე...

მნ- ჩიტ. ჰო, კარგი ეხლა, ვიცით შენი პურ-პარილის ამბავი... Нусъ поймете, ეღუარდ ერახმოვირ... (მასწრის უფროს ხელს გაუფრის და მიჰყვას).

მაზ. უფ. Пойдемъ, пойдемъ княгиня.

მალხ. აბა გენაცვალე, ფაცია.

პრისტავი (მოდის. ამ დროს ფაციაც დაძვრის. პრისტავი წინ გაუშვებს ფაციას). Пожалуйста, княжна...

ფაცია. მერსი.

(გაბიან ყველანი. სტეპა ცოტა ხანს გადვირდა) (შინა თათხებიდან გამოდის იფოფოლია და ამავე დროს კიბიდან ამოვა ქილორდავა. ერთი მეორეს შეეფუთებან და შედგებან).

იფოფა. (კომწიობით) ვის ეძებ?

ქილორდ. (მეგრულით) მუჯომი ჯგირი რექ. გოლიაფირო! *)

ფოფ. (ვერ გავით რა სთქვა, მაგრამ ინსტაქტიურათ მანერ წითლდება) რაო, რა სთქვი?..

მე

აგრაფენა:

„ფოფ“ ოპ, აგრაფენა... შენ გენაცვალე.— (აკოტებს).

აგრაფ. (გაკვირვებული) რა იყო? რა ამბავია?

„ფოფ.“ (ეშმაკურათ ჩაიციებს) არაფერი. წავედო სასადილოთ.

(მიდიან „ფოფოლიან“. თავს მოაბრუნებს და ქილორდსაგან თვალს დაუქნევს)

ქილორ. (გაშტერებულია ცოტა ხანს. შემდეგ მისხლტება ადგილიდან და კაბეზე დაეშვება).

შალვა დადიანი.

(გაგრძელება იქნება.)

ს ა დ ა მ ი მ ა ო !

სალამი ძმაო! ხელი მომეცი, მკედრებით აღმდგარი გულში ჩავიკრა, სიო მოგებრო დათახზულ გულზე და წარბ-შექმუხენილს, წარბი შეგისნა. მომეცი, ძმაო! ნულა აყოვნებ, გამომიწოდე შეგობარს ხელი.

მსურს გადაკონო და მოგილოცო თავისუფლება ხუნდის ამყრელი“ რად გაიკვირე რამ გაგაოცა? რად აგრე იქვის თვლით მიყურებ? მახარობელი ბედკრულთ აღდგომის, ნეტავ წმიდა წუთს როგორ ვიცურებ!.. აი შეხედე!.. წითელი დროშა მთის ქეჩოზედა რთგორ ფრიალებს, ტანჯვით შეგბულნი, ტანჯულთ კრებული როგორ შეხარის, როგორ გრიალებს.

ა იქ კლდის წვერზე, სადაც არწივი ქვეყნის მპყრობელი დანავარდობდა. სადაც ამაღა გარს შემორტყმული ხალხისა სისხლით მეფეს ათრობდა, სადაც ზეიმისა თოფ-ზარბანები ჰქეკა—ქუხილით იმეორებდა, დღეს მებრძოლ მუშას მკერდ გადაღვლილს წითელი დროშა აღუმართნია, მეფე არწივი სვავ-ქონებითა გმირული ხელით დაულახვრია... მომეცი, ძმაო! ნულა აყოვნებ, გამომიწოდე მეგობრის აელი, სინარულისგან ჰკუა შეშლება, ლამისა გაეხდე სულელი მხელი.

გ. დათიაშვილი.

არც მატინე—

—არცთუ სტორია

მე-II თავს უნდა ჰგავდეს.

ლევან მყვარალას მსახიობობის გარდა დრამატურგობის უნარიც ემჩნეოდა.

ქალაქ ქ—შივე, ეგრედ წოდებულ პოლიციის ქუჩაზე (სახლი არ მასსოვს ვისი იყო) მის ახლად დაწერილ პიესას ვთამაშობდით.

რასაკვირველია მთავრობისგან არავითარი ნებართვა არა გვქონია.

უკვე წაძმულ-გამოწყობილები ვართ და ბავშურ სახეებზე ქალაქი წყერ-ულგაშები რომ გვაქრავს (შრეშით) ვილაცამ დიძიძა: „ბოქაუ-ლი მოდისო.“

თავ-გზა დაბნეული ზოგი ფანჯრიდან, ზოგი კარებიდან, ზოგი აივნებიდან (სახლი კი-დეც ორ საბათლიანი შეგვხვდა) გავრბივართ-ქუჩაში ბავშვები და მექორე დედაკაცები (ქიშკრებთან რომ იდგნენ) დაგვედგნენ და ყიფინა დაგვაყარეს.

თურმე ტყუილ-უბრალო აურზაური მო-ხდა.

ბოქაული თავის საქმეზე მიდიოდა და შემთხვევით ამოეჩინა ჩვენს ქუჩაზე.

გადარჩით. წარმოდგენაზე მოსულ მაყურებლებმა შეგვატყობინეს: მოდი, წარმოდგენა დაიწყეთო.

ჩვენც შეუღებით წარმოდგენას და ჩავა-ბულქეთ. დრამატურგ ლევანის ტრალედია. ყოველ მოქმედებაში ორ-ორი კვდებოდა. უკანასკნელ მოქმედებაში ვილაც ახლად მოკლული უნდა შემოეტანათ. დაედევით სა-კაცებზე და საზანგადადარებული შემოგვაქვს. მაგრამ კარები საკაცებზე ვიწრო აღმოჩნდა. გავჩხირეთ.

მაყურებლებიდან ვილაცამ დაგვიძახა: „უგვერდულეთო, დავაყირავეთ საკაცე და ჩვენს მოკლულმომქმედ პირს იატაკზე ბრავგანი მოსძვრა.

ვაი დედავო, წამოიძახა „მკვდარმა, რომელსაც თავზე სამოქალაქო სკოლის მო-წაფის ქულა ეხურა.

ჭიქისს მიხედვით კი ვილაცა მოხუცებული

თავადიშვილი უნდა ყოფილიყო) და ღრია-ლით აივანისაკენ გაეშურა.

დაგვაყარეს სიცილი.

გავიდა ხანი, უფრო დაგხელვდით, ასე რომ არტისტული მოგზაურობაც დაიწყეთ პროვინციებში.

სამტრედილაში ვართ.

ვახსიათებთ გულიისაშვილის პიესას „ღრონი მეფობენ.“ სცენაზე ვილაც ადგი-ლობრივი სცენის მოყვარე ქალი და ლაშხი გრიშა-გიტარისტი.

სიყვარულის ახსნის სცენა:

გრიშა-გიტარისტი იჩოქებს, ქალს ხე-ლებს უქერს და თავისაკენ მიიზიდავს, მგვ-რამ ამ დროს „ჰონტერისა ჭიშის ძალდი პა-რტერიდან შემოიჭრება და ფეხის კუნთში პირსა სტაცებს მოარშივე ლამაზ გრიშა-გი-ტარისტს. თურმე ძალდი ამ სცენის მოყვარე ქალისა ყოფილა და ისეთ ნაირათ დაგვიშლი რომ მასთან არავის არ უშეგებს.

კულისებში და ხალხში ჩოჩქოლია,

ყველაზე უფრო მოსაზრებელი ჩვენი კომედიების რეჟისორი ხირხიბოლვე აღმოჩნდა. რეჟისორიდან აიღო ქათმის ბარკალი, გაალო სცენის შუა კარი და წრუპუნით გაუშვირა ძაღლს. ასეთი ოინით ძაღლი კულისებში ვაი-ტყუეს და ფერ დაკარგული და თავ-გზა დაბნეუ-ლი გრიშა-გიტარისტი გადარჩა დაფლეთას, რომელმაც სამუდამოთ უფარი განაცხადა მოარ-შივე როლეის განსახიერებაზე.

ასე და ამ რიგად ერთი მეორის მზგავსი რამეები ბევრი იყო ჩვენს არც მატინე—არც თუ ისტორიაში.

უკანასკნელი და უფრო საგულისხმიერო მოხდა ქიათურის სცენაზე, რომელშიაც მო-ნაწილეობას დებულობდნენ ჩვენი სცენის მოყ-ვარეთა ჯგუფის გარდა, თეატრის ნამდვილი პატენტანი მსახიობები, რომელნიც ზოგი იმთავანი ეხლა უკვე დამსახურებულები არიან.

ამ ხანად დროებით „წყვეტს“ ვაკეთებ, ერთი ჩვენებული ფილოსოფოსის არ იყოს, და შემდეგ განვაგრძობ..

ვანო ბარველი

ბოლოს სსკმე იმითი თავდება, რომ ხალხი იმარჯუებს და ძველი მთავრობა ემსხობა.

ზეესა დაბეჭდილი იყო ნ. დორთქიანიძის ქუნაჲ „ცხოვრება და სელოვნება“-ში ამ რამოღენიმე წლის წინათ.

ქ ვ ა ვ ი ლ ა

(გულმღნი პატარა გაიოს)

შოღვა დადიანი (რმღემეშია-ს ავტორი) ელო ანდრინიკაშეილი (ზეისის დამდგმელი)

საგულისხმო წარმადგენა

ქართული თეატრის მსახიობ-ქალი ელო ანდრინიკაშეილის განუხრახვეს მომავალ 29 მაისს სახელმწიფო თეატრში (წინანდელი სახაზინო) წარმოდგინოს შაღვა დადიანის ზეისა რმღემეშია. წარმოდგენაში უმთავრესს როლებს ადარსრულებენ ქნ. დავითაშეილი ბ. იმუღაშეილი, შაღვა დადიანი, გამურელიძე, გუღეანოვი და ხახლგაზნა მსახიობი ქალი ტრა ამარჯუები, ზეისა 1905 წ. არის დაწერილი და თითქმის მას შემდეგ არა უფიღა ისეთი სეზონი, რომ ამ ზეისის წარმოდგენა რეჟისურას განსახუილი არა კჭინდეს, მაგრამ სხვა და სხვა მიზეზების გამო, ჟურ აქომოდე ზეისას არ უხიღავს რამის სინათლე. უმთავრესად კი ის არყოლებდა, რომ ზეისისათვის საჭიროა განსაკუთრებული დეკორაცია და მორთულობა. ამ ჟამად ზეისას დასადგამს თეით ავტორი, რომელსაც გაღწევეტილი აქვს, რომ ანტიურ მორთულობაში იქმნას ზეისის შინაარსი განსახიერებუი და შესაფერ დეკორაციად გამოუქებინა სენებულ თეატრში. ვისაც ზეისა წაკითხული აქვს გაღმოდგემენ, რომ ნაწარმოები სურათოყანა და სასტენო ეფექტიბით აღსავსე. შინაარსად კი აღებულია ფანტასტიური საშეუო, რომელსაც მზე არ აქვს, მღემეშია მოთავსებული და ამის გამო ბრძოლაა განადებული ხალხს და მის მთავრობას შორის.

როდესაც ბაღში ვარდის კუქური გაიფურჩქნება და გაიშლები, მისი სიტურფით მიღამო ხარობს, თიიონ მებანღ რაღა იქნებ?...

შენც ყვავილივით ახლად იშლები, გიძებრს უმანო, პატარა გული, ვებღავ, რომ წრფელი შრომა გწყურია, გიღვივის გრძობა და სიყვარული...

მაშ ფრთა გაშალე ნორჩო ყვავილო: ვინც მეტადინობს, შრომობს და მხნეობს, ის ლამაზარია თავის ქვეყნისა— ის მშობლის გულში ანათებს, მზეობს!

მუღამ გფარავდეს ძალი ციური, ყველფრის შემძლე ღმერთი, უფალი: და რახან გიყვარს შენი სამშობლო— თვალით გენახოს თივისუღალი!

გიგო თემისხვეელი.

სახალხო თეატრის ისტორია

(მასალები.)

ამ წყალებით და ვაგვიგახიხით, როგორც იყო, ხარჭების ძლივსა ჭეზარდენ და წარმოდგენებს ვი არ ახერხებდენ, რადგანც უნდოდათ სახალხო წარმოდგენების საქმე არ ჩაშლილიყო. წარმოდგენები გვგრძელდა 21 სექტემბრამდე. ამ წელს დაიდგა სულ 30 წარმოდგენა. ამ წარმოდგენებში მოჰმატა სტენის სტენის მოყვარე და ისე დამხმარე—ქ-ნი ან. ვურული (მუხღვე იოს. იმედაშვილის), ლევაშვილი, ფეხლენიშვილი, გ. ბუხანიანი, ბურბაძე, მურმანიშვილი, უმბრივი და შოღისიყვი. ამ წარმოდგენათა რიცხვში ერთი წარმოდგენა აზრობსი დაიდგა გიგო ბებეჟიან-შვილის საიუბილედ 20 წლის სტენაზედ მოღვაწეობის აღსანიშნავად.

ამ თებულეში მიუღოცეს იქაურმა რუსულ და სომხის სტენის მტყვარეთა წარმომადგენლებმა, სკრებულას სტენის მოყვარეთაგან ზ. დ. მამულაშვიმა საზოგადოების მხრივ, სოსო ივანიძემ, ზეკელიანს აუღიბოთიდან სექციის წარმომადგენლებმა, ხელისუფლებამ და აგრეთვე მიადო რამდენიმე სანუქარი. ბოლო ხანს იოსებ იმედაშვილის თანამშემწედ აირჩიეს რომანოზ სალაყაია.

ამ წარმოდგენების გარდა დაიდგა რამდენიმე წარმოდგენა სოსო ივანიძის რეჟისორობით. გარდა ამისა იყო კიდევ უპარა ამხანაგობა სტენის მოყვარეთა. ეს იმედაშვილს სტენამ წარმოდგენებს. ამ ამხანაგობაში იყვნენ: ქ-ნი რეჟისორი და ნინა სუფარაძედი ბ-ნი მირეჟილოვი; ჯავახიანი, მჭედლიშვილი და სს.

ასეთი იყო სტენის მოყვარეთა ამხანაგობა და სახალხო წარმოდგენება მურმანის თეატრში. ამავე წელს ე. ი 1903 წ. ენკენის თეატრის, ვარშაშვილმა თავის სახლებში, ავღარის შეიდანთან. მთავარი თეატრი, რომელიც ეყოფდ მხრითან რეჟისორი იყო გამართულ და იჭართთ განსტა სომეხთა სხახობის არაქსიანის. იღვებოდა სომეხური წარმოდგენები, კვირამა ერთხელ ქართული დრამატული საზოგადობაც მართავდა წარმოდგენებს 5—6 წარმოდგენის შემდეგ ქართ. დრამ საზ ბამ შესწავილა წარმოდგენები, რადგანც ხალხი ნაკლებათ დადიოდა და ვოველი

წარმოდგენა ზარალს აძლევდა. იმ დროს ძველმა სტენის მოყვარეებმა მიიხდომეს სხედელათ რამდენიმე წარმოდგენის დადგა. მართლაც გამართეს ორი წარმოდგენა, რომელზედაც ხალხი გაცილებითი შეტი დაესწრო.

ამიტომ ბ-ნმა არაქსიანმა მიიწვია ეს სტენის მოყვარეები, მოურთავსა თეატრის ფასში. სტენის მოყვარეები დასთანხმდნენ და 2 იან. 1904 წ. დაწვეს წარმოდგენების მართვა. ამხანაგობამ გამოეცა ამიონისა გერუქ ფარუშანი, რეჟისორად ისევე იოსებ იმედაშვილი (სრულიად უმრომისფისად). მურმანის თეატრის მატორ ახლა აქ შეუდგნენ საქმეს. ზემოთ ხსენებულ სტენის მოყვარეთა გარდა მოემატნენ: ქ-ნი ბუხუური, ბ-ნი. ჯობაძე, ლოლაძე, უმბრივი, ივანე მარგალიტი, დთიყო მელაშვილი, შრომიშვილი, მკარაგი. ბილეთების ფასი სდამის წარმოდგენისა 80 კაბ. 10 კაბეკომდენ და დიდის 40 კ.—10 კ. დაიდგა სულ 30 წარმოდგენა. ამ წარმოდგენის შემოსავალი ხარჭების ვერა ჭეზარადა და სტენის მოყვარეებს თითონვე უხდებოდათ ამ ზარალის თავიანთ ჯობიდანევე გასტუმრება.

გ. ჯაბაური.

ბათომის აგრების თეატრშიც მისის 8 წარმომადგენის იოვლას მუქვიდრე“ მინაწილებდნენ: ქიქოძე, ვადაჭკორაია, ა. ჩხეიძე, იმხნელი, გელაგანი, ა. წყუქვიანი და გუგუშვილი წარმოდგენამ კარგათ ხაზარ, განსაკუთრებით უკანასკნელმა მოქმედებამ. ხალხი ბლომათ დაესწრო. მისის 9 წარმომადგენის რდენი ჩეენი ცხოვრებისა“ წარმოდგენას რადაც სიხანტე გეომობდა. წარმოდგენამ ვერ მიახდინა შესაფერი შთაბეჭდილება.

ხალხი ქართულ წარმოდგენებს ბევრი ესწრება. ეს იმის დამატკიბებლად, რომ ხალხს დიდი სურვილი აქვს წარმოდგენების ვურების. სსსურვილად ბათომს ესტუმრნენ ჩეენი სახელთვანი მისიხობნი.

გ. ხონელი

წვრილი აგებები

ძარბაზველი მხატვრობა კავშირის სახეობა

დაადგინა ყოველი დონე ილწონს, რომ მომავალ წამ-
თრისათვის მუდმივი ბინა გაუჩინოს ქართულ წარმო-
დგენებს და ამისათვის ხელ-ახლა იშუამდგომლოს კავ-
კასიის უმდილეს კომისარიატთან, და ქართულ წარმო-
დგენებს კვირაში თითო დღე მა-ნც დატოვონ სახელ-
მწიფო. ეს თეატრისა, აგრეთვე იშუამდგომლოს სახალხო
თეატრისა და ახალ კლუბის მამასახლისებთან დღეების
დათმობაზე. ზოგი შე-მდგომლობა უკვე აღძრულია.

თბ. დ. სახ-მ, როგორც მკითხველს მოეხსენება
ახალ კლუბის მამას ხლისთ ს.ბ.ტოს სისხოფა ხაშთრის
სათეატრო შ ნოვა გადაეცეს მათ სამი წლით სრულად
უასსე-დლოთ, იმ პირობით, რომ დრ. სახ-მ თავის
ხარჯით სათანადო შეაკეთოს თეატრის დარბაზი და
სცენა. ეს საკითხი ამ კვირაში გადაწყდება.

მხატვრობა კავშირის სახეობა გადაწყვეტიტა,
უკეთეს წრეულს ხაშთრის ქ. თბლისში შესაფერ ბინას
ფერ იშოვნეს ქართულ წარმოდგენებისათვის სრულიად
აღსრულების თვის პროფესიონალ-წყვერებს, —ქართ-
ველ მხატვრობთ —საკლუბო სტუდიების წარმოება.

საავტორო პონორარის შესახებ მხატვრო-
ბა სახეობა შეიმუშავა შემდეგი ჩაოდნობა: ქ. თბი-
ლისს, ქუთაისს ბათუმს და ბაკოს ყოველ ორიგინალ
პიესის პირველ წარმოდგენაზე თითო მოქმედებას უნდა
საავტორო ჯილდოთ გაღებულ იქნას თითო თუმანი
და მეორეზე რვა მანეთი და შემდეგ კი ხუთ-ხუთი
მანეთი ნათარგმნ და გადმოკეთებულ პიესებზე თითო
მოქმედება ეღირება 5 მ. პირველად და შემდეგში სამ-
სამი მანეთი. სხვა დაბა—ქალაქებისათვის პონორარი
ბევ-ათ დაკლებულია, ამ პონორარს გადახდევინებენ
ყველა წარმოდგენის გამმართველთ, დგილობრივი,
განაკუთრებით ამისათვის დანიშნული აგენტები.

ახალი პიესა შალვა დადიანს ა „დემიკოში“
ელა ანდრონიკაშვილის თა-ონობით წარმოდგენილი
იქნება სახელმწიფო თეატრში მაისის 29.

ლალო ბარბაქაძის ხსოვნის აღსანიშნავად
დღეს სახალხო სახლში დიდა გამოართება.

მხ. ნანოშვილის გარდაცვალებიდან 23 წ.
შესრულების გამო დღეს მწერლის სამარესთან, X
ჩოჩიათში (გურიანა) გადახდილ იქნება სამოქალაქო
პან-შეიდი.

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წ.
საქართველოს სოციალდემოკრატიულ პარ-
ტიის (ავტონომისტთა) ვაზეთ

„ხალხის თავისუფლება“-ზე

(წელიწადი პირველი. კვირაში ორჯერ)

ივანე გომართლის მახლობელი მუდმივი მო-
წარმომადგენელი, მუშა და ჯარისკაც მწერალთა
თანამშრომლობით და იოსებ იმედაშვილის
რედაქტორობით.

ვაზეთის მიზანია: მუშათა კლასის სამ-
სახური, ეროვნული საკითხის პუშური თვალ
საზრისით გაშუქება, ავტონომისტთა გაერთი-
ანება, და საქართველოს ტერიტორიალურ ავ-
ტონომიის პოპულიარიზაცია ხალხში.

ვაზეთის ფასი: წლის ბოლომდე 5 მან.,
თითო ნომერი-5 კ. ხელის მოწერა მიიღება:
რედაქციის საკუთარ ბინაზე (ბაზრის ქ. № 20
ნ. არჯევანიძის სახლი, ალექსანდრეს ბაღის
თავში, ხაზრის ზევით) და „სოფიაპანის“
სტ. მის კანტორაში, ფოსტით: Тифлисъ ред.
„Халхис Тависуфლება“ — Иос. Имедашвили
რედაქტორ გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი

ახალი კლუბი მხრის პრ- პარილის 23 30

კვირა — რუსული წარმოდგენა. ბილეთები 0-30 კ.

ორ შაბათი — ოპერეტა. ბილეთები: 1 მ.-50

სამშაბათი — საოჯახო საღამო

ოთხშაბ. — სინემატოგრაფი. სიმებ, ორკ.

გუთშაბ. — ქართ. წარმ. ბილეთები 50-30 კაა.

პარაძ. — ოპერეტა. ბილეთები: 1 მ.-30-კ-ღე

შაბ. — საოჯახო საღამო

მხრის — რუსული წარმ. ბილეთ. 4-30 კ.

დენაშვილის კონცერტების საღამ. 9 სთ.

წარმოდგენისა და სინემატოგრ. საღ. 8 1/2 სამ

შესახ. ფასი მანდილოსნ. 50 კ. მამაკაც. 1.

„თეატრი და ცხოვრება“

ორი პრემიით წლიურად ღირს 8 მ., ნახევარი წლით
4 მ. 50 კ. ხელის მოწერა მიიღება თბლისში „სო-
რაპანის“ სტამბის კანტორაში მდებარე კუნძ № 1,
ფოსტით: Тифлис, ред. „Театри და Цховრება“ —
Иос. Имедашвили.

რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი.

ომის შედეგი

რუსეთის სისხლის მწოვარი აბა, ჩემი მოღვაწეობის შედეგი...